

Stefna Áfengis- og vímuvarnaráðs 2002

Áfengis- og vímuvarnaráð var stofnað með lögum um Áfengis- og vímuvarnaráð nr. 76/1998 í samræmi við aðgerðaáætlun ríkisstjórnarinnar í fíkniefna-, áfengis- og tóbaksvörnum sem samþykkt var 3. desember 1996. Í ráðinu eiga sæti 8 fulltrúar heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytis, forsætisráðuneytis, dóms- og kirkjumálaráðuneytis, fjármálaráðuneytis, félagsmálaráðuneytis, menntamálaráðuneytis, utanríkisráðuneytis og Sambands íslenskra sveitarfélaga.

Leiðarljós

Áfengis- og vímuvarnaráð leggur í starfi sínu áherslu á fagmennsku og sífellda þekkingarleit. Ráðið byggir starf sitt á niðurstöðum rannsókna á sviði vímuvarna og stöðugu mati á árangri vímuvarnaaðgerða. Ráðið starfar með öllum sem vinna að vímuvörnum hjá opinberum stofnunum, félagasamtökum eða á eigin vegum og hvetur til fjölbreyttra verkefna. Til að meta árangur verkefna verður neysla þjóðarinnar á áfengi og vímuefnum könnuð og athuguð tíðni ýmissa vandamála þar sem vímuefnaneysla kemur við sögu, t.d. við innlagnir á sjúkrahús, afbrota og ölvunarakstur. Niðurstöður verða bornar saman milli svæða innanlands og utan.

Hlutverk

Áfengis- og vímuvarnaráði er ætlað að efla og styrkja áfengis- og vímuvarnir, sérstaklega meðal barna og unglinga, og sporna við válegum afleiðingum ofneyslu vímuefna meðal landsmanna.

Framtíðarsýn

Áfengis- og vímuvarnaráð er miðstöð vímuvarna í landinu. Það byggir starf sitt á nýjustu þekkingu hverju sinni, er bakhjarl og veitir þjónustu öllum þeim sem vinna að vímuvörnum í þjóðfélaginu. Hjá ráðinu er vistaður aðgengilegur upplýsingabanki um vímuvarnir.

Meginmarkmið

Langtíamarkmið samkvæmt lögum: Uppræta ólöglega vímuefnaneyslu í landinu og draga stórlega úr áfengisneyslu, sérstaklega meðal unglinga.

Forgangsmarkmið:

Vímulaus æska undir sjálfræðisaldri

Deilimarkmið:

- Draga úr áfengis- og vímuefnaneyslu ungs fólks undir löglegum áfengiskaupaaldri.
- Vímulaus tómsundaiðja ungs fólks undir sjálfræðisaldri.
- Bið unglinga sem þurfa á meðferð að halda verði sem styst.
- Börn og unglingar sem eiga við ýmis konar þroska og hegðunarraskanir að etja, og fjölskyldur þeirra, fái viðeigandi stuðning.
- Börn og unglingar sem búa við erfiðar fjölskylduaðstæður fái viðeigandi stuðning.

Leiðir:

- Forvarnir hefjist meðan börn eru í móðurkviði og sé fylgt eftir fram að sjálfræðisaldri.

- Meðal þeirra sem vilja neyta áfengis á fullorðinsárum verði hvatt til hódrykkju og unnið gegn ofdrykkju.
- Unnið verði hvarvetna gegn neyslu, framleiðslu, innflutningi og sölu ólöglegra vímuefna á Íslandi.

Framkvæmdaáætlun 2002

1. Allar aðgerðir ráðsins byggjast á niðurstöðum markvissra rannsókna og eru metnar með tilliti til árangurs.

Unnið er samkvæmt rannsóknaráætlun Áfengis- og vímuvarnaráðs sem samþykkt var á fundi ráðsins 27. nóv. 2001.

Huga þarf að:

- Hvar sé þörf á rannsóknum hverju sinni.
- Neyslukönnunum meðal ýmissa aldurshópa.
- Eigindlegum rannsóknum (qualitative) t.d. á líðan barna og unglunga.
- Rannsóknum til að meta árangur af verkefnum.
- Rannsóknum sem hafnar eru en ekki er lokið við að vinna úr.
- Samstarfi við aðra sem stunda rannsóknir á lýðheilsu og lífsstíl.

Áætlun 2002:

- Gefa út skýrslu um ýmsar upplýsingar um áfengis- og vímuvarnamál.
- Kynning niðurstaðna almenningskönnunar, ath. nafn.
- Ungt fólk utan framhaldsskóla - sérhópar. Úrvinnsla gagna úr könnun á framhaldsskólaaldri.
- Vímuefnakönnun minni.
- Eyjaverkefni í samstarfi við Grænlandingar, Álandseyinga og Færeyinga.
- Kanna áfram möguleika á og taka þátt í norrænu og alþjóðlegu samstarfi eftir föngum (NAD, Pompidou, EMCDDA, Kettill Bruun, Nordisk Rusmiddelkonferensen, EkNarko, ICCA).

2. Forvarnasjóður nýtist til fjölbreyttra forvarnaverkefna um land allt.

Huga þarf að:

- Skiptingu styrkja milli landshluta.
- Niðurstöðum nýjustu kannana og upplýsinga.
- Grasrotarstarfi í sveitarfélögum, meðal foreldra, innan heilsugæslu, skóla og tómstundastarfs.
- Samráði og samvinnu um forvarnarverkefni.

Framkvæmd:

- Auglýsa styrki úr Forvarnasjóði sunnudaginn 6. janúar 2002.
- Kynna auglýsingu um styrki úr Forvarnasjóði frekar í fjölmiðlum.
- Úthluta styrkjum úr Forvarnasjóði fyrir 1. maí 2002.
- Gefa út upplýsingabækling um Forvarnasjóð.
- Öll verkefni sem njóta styrkja úr Forvarnasjóði verði merkt með einkennismerki Áfengis- og vímuvarnaráðs.
- Kynna stöðu verkefna sem hlutu styrki árið 2001 á vefnum og í ársskýrslu.

3. Ráðið hvetur til þess að innan heilsugæslunnar sé mótuð uppbyggileg vímuvarnar- og íhlutunarstefna.

Huga þarf að:

- Menntun /þjálfun starfsfólks.

- Úrræðum sem fyrir hendi eru.
- Viðmóti starfsfólks.
- Fræðslu sem veitt er í vímuvörnum.

Framkvæmd:

- Stuðla að því að vímuvarnastefna verði mörkuð innan heilsugæslunnar fyrir árslok 2002.
- Gefa út fræðsluefni fyrir verðandi mæður í samvinnu við landlækni og miðstöð mæðraverndar.
- Halda námskeið um vímuvarnir í samvinnu við starfsfólk heilsugæslunnar.
- Gefa út fræðsluefni um skaðsemi áfengis fyrir almenning – til notkunar í heilsugæslu, félagsþjónustu, skólum, o.s.frv.

4. Áfengis- og vímuvarnaráð reki aðgengilegt, þjónustumiðað gangasafn og heimasíðu og hafi í boði úrval fyrirlestra og kynningarefnis.

Huga þarf að:

- Samstarfi um upplýsingaflæði á vímuvarnavettvangi.
- Gagnsemi og nýtingu upplýsinga á vegum Áfengis- og vímuvarnaráðs.

Framkvæmd:

- Kynna gagnasafnið sem víðast. – Beðið eftir nýju bókasafnskerfi.
- Kynna www.vimuvarnir.is sem víðast.
- Stuðla að fyrirlestrum um margvísleg málefni sem tengjast vímuvörnum fyrir mismunandi markhópa t.d. í samstarfi við fræðsluhópinn „Náum áttum“.
- Útbúa lista yfir fyrirlestra og fyrirlesara um forvarnir.
- Útbúa lista yfir námskeið á sviði vímuvarna.
- Afla upplýsinga um nýtingu vefsíðunnar.
- Bæta lista og upplýsingar um ráðstefnur og námskeið.

5. Áfengis- og vímuvarnaráð leggur áherslu á að koma til móts við þarfir jafnt almennings sem stofnana og fyrirtækja, og hafa á boðstólum fræðslu, ráðgjöf og úrræði á starfssviði sínu.

Huga þarf að:

- Aðstæðum þar sem mismunandi hópar safnast saman.
- Tækifærum sem gefast við persónuleg samskipti fagaðila og fjölskyldna.
- Hefðbundnum aðstæðum þar sem þeir sem vinna að málefnum barna og fjölskyldna þeirra hitta markhóp sinn.
- Þjóða fagfólki og öðrum sem vinna að málefnum barna og fjölskyldna þeirra námskeið, fræðslu og stuðning við hæfi.

Framkvæmd:

- Þeir sem vinna að málefnum barna og fjölskyldna þeirra útfæri hver á sínu sviði vinnuaðferðir og íhlutun við hæfi t.d. á leikskólum.
- Stuðla að námskeiðum fyrir og í samvinnu við mismunandi hópa.
- Hafa á boðstólum úrval fyrirlesara á sviði vímuvarna.
- Stuðla að samvinnu við fjölmiðla um fréttáflutning og útfærslu upplýsinga af forvarnastarfi.

6. Áfengis- og vímuvarnaráð vill stuðla að stuðla að auknum skilningi uppalenda og starfsfólks skóla á tengslum þroskaraskanna og áhættuhegðunar.

Huga þarf að:

- Fjölbreytni og fjölgreind einstaklinga.
- Mismunandi þroskahraða barna og unglinga á hverju æviskeiði sem og mismunandi þroskastigi barna innan hvers æviskeiðs.

- Framboði fjölbreyttra viðfangsefna á sviði t.d. lista og íþróttanna til að opna nýjar leiðir til sjálfsstyrkingar.
- Tengslum barna við fjölskyldu, vini og þá sem sinna þeim í daglegu lífi.
- Þverfaglegu samstarfi þeirra sem vinna með uppeldi og umönnun barna og unglunga.

Framkvæmd:

- Stuðla að aukinni þekkingu uppalenda barna og starfsfólks leikskóla og skóla á uppeldisaðferðum og viðbrögðum sem virka styðjandi fyrir börn með þroskaraskanir.
- Efla framboð námsefnis á þessu sviði, námskeiða og fyrirlestra fyrir foreldra og aðra sem vinna að uppeldi barna og unglunga.
- Stuðla að þróunarverkefnum á þessu sviði sem víðast.

7. Samstarf við sveitarfélög.

Samningaviðræður um samstarfsverkefni standa yfir.